

Sygn. akt III AUa 331/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Feliksa Wilk (spr.)
Sędziowie:	SSA Marta Fidzińska - Juszcak SSA Iwona Łuka-Kliszcz
Protokolant:	st.sekr.sądowy Renata Tyrka

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **W. Ś.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek apelacji wnioskodawcy W. Ś.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału VI Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 grudnia 2011 r. sygn. akt VI U 1462/11

o d d a l a a p e l a c j ę .

Sygn. akt III AUa 331/12

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 września 2012 roku

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 grudnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Kielcach VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie W. Ś. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 21 października 2011 roku, którą organ rentowy odmówił wnioskodawcy umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu za okres od stycznia 2002 roku do kwietnia 2004 roku w łącznej kwocie 3062,23 zł.

Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca, urodzony (...), z zawodu jest inżynierem mechanikiem. Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 21 stycznia 1999 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 1858/98, stwierdzono jego obowiązek alimentacyjny na rzecz dzieci A. i A. Ś.. Decyzją z dnia 7 marca 2002 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przyznał świadczenie z funduszu alimentacyjnego na rzecz dzieci A. i

A. Ś., wypłacane do rąk matki T. Ś.. Zaległość wnioskodawcy wobec funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych wynosi obecnie 3062,23 zł. Aktualnie na wnioskodawcy nie ciąży obowiązek alimentacyjny, który względem córki A. wygasł z dniem 1 września 2003 roku, natomiast wobec syna A. Ś. z dniem 1 września 2008 roku.

Sąd Okręgowy stwierdził również, że wnioskodawca pobiera świadczenie rentowe w wysokości 728,18 zł. brutto, które zostało zajęte w części przez komornika sądowego na poczet zaległości alimentacyjnych, ponadto otrzymuje stały zasiłek pielęgnacyjny z MOPR w kwocie 153 zł. Nie posiada majątku ruchomego, nie jest też właścicielem nieruchomości. Zamieszkuje wraz z żoną I. Ż. (lat(...)) i synem I. (lat (...)) w mieszkaniu komunalnym o powierzchni 55 m², którego głównym najemcą jest jego teściowa B. Ż. (lat (...)). Żona wnioskodawcy nie pracuje od 2009 roku, jest zarejestrowana w Urzędzie Pracy jako bezrobotna bez prawa do zasiłku, natomiast teściowa otrzymuje świadczenie rentowe w wysokości ok. 960 zł. netto miesięcznie, z którego pokrywa większość opłat. W orzeczeniu Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w K. z dnia 8 listopada 2001 roku zaliczono wnioskodawcę do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na stałe, ustalając że stopień niepełnosprawności powstał przed 16 rokiem życia. W chwili obecnej wnioskodawca nie leczy się, gdyż jego inwalidztwo jest trwałe i powstało w wieku niemowlęcym. Korzysta jedynie dwa razy w roku z prywatnych masaży uśmierzających ból kręgosłupa, których koszt wynosi kilkaset złotych rocznie.

W tym stanie rzeczy sąd I instancji, przytaczając treść art. 68 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 roku Nr 139, poz. 992 ze zm.) stwierdził, że złożone przez wnioskodawcę odwołanie nie jest uzasadnione. Podniósł, iż zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić jedynie w sytuacjach wyjątkowych. Jako szczególnie uzasadnionego przypadku w rozumieniu ww. przepisu nie można zakwalifikować samej trudnej sytuacji materialnej zobowiązanego, która dotyczy przecież wszystkich dłużników alimentacyjnych, jako że środki z funduszu są wypłacane tylko wówczas, gdy dłużnik nie ma majątku, ani dochodów podlegających egzekucji. Sytuacja rodzinna wnioskodawcy oraz okoliczności związane z jego stanem zdrowia nie stanowią podstawy umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Wnioskodawca posiada stałe źródło dochodu w postaci renty wypłacanej przez ZUS (częściowo zajętej przez komornika), a ponadto otrzymuje stały zasiłek pielęgnacyjny z MOPR. Natomiast stwierdzone u niego inwalidztwo występuje u niego od dzieciństwa i obecnie nie powoduje konieczności leczenia, poza dwukrotnymi w skali roku zabiegami uśmierzającymi ból kręgosłupa.

Konkludując sąd I instancji uznał, że analiza sytuacji rodzinnej i zdrowotnej wnioskodawcy nie wskazuje na zaistnienie jakichkolwiek nadzwyczajnych okoliczności bądź zdarzeń, które stanowiłyby skuteczną barierę powodującą niemożność uregulowania zadłużenia alimentacyjnego, chociażby w ratach. Zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa, a wniesione od niej odwołanie podlega oddaleniu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca. Zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, niewłaściwą ocenę zgromadzonych dowodów, naruszenie prawa materialnego oraz nierzetelne sporządzenie uzasadnienia. W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. W uzasadnieniu apelacji podniósł, iż pobierane przez niego świadczenie rentowe zostało zajęte przez komornika sądowego na poczet zaległości alimentacyjnych i obecnie faktycznie do jego rąk wypłacana jest kwota zaledwie 364 zł. Zasiłek pielęgnacyjny nie stanowi dochodu, gdyż nie podlega opodatkowaniu i jest świadczeniem celowym przeznaczonym na pokrycie wydatków związanych z opieką nad osobą niepełnosprawną, przyznawanym niezależnie od sytuacji materialnej rodziny. Stwierdził również, że nie posiada majątku nieruchomego, ani też ruchomego, a w chwili obecnej jest wpisany do rejestru dłużników niewypłacalnych. Zamieszkuje w mieszkaniu komunalnym wymagającym gruntownego remontu. Wskazał nadto na okoliczność, iż jego żona nie pracuje, jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Po utracie przez nią pracy sytuacja materialno – bytowa rodziny uległa znacznemu pogorszeniu i aktualnie jego rodzina żyje na granicy ubóstwa. Teściowa jest osobą niepełnosprawną, schorowaną i bardzo dużo wydaje na leki. Nie jest zatem zgodne z prawdą twierdzenie, iż pokrywa w większości koszty utrzymania mieszkania. Zadłużenie czynszowe przekracza 2400 złotych, a bieżące opłaty za światło i gaz regulowane są z dużym opóźnieniem. Jego syn z powodu wady wzroku (zez) wymaga operacji oczu, na którą obecnie go nie stać, natomiast na zabieg z ubezpieczenia trzeba czekać nawet kilka lat w kolejce, co z uwagi na wiek syna nie jest wskazane. Ponadto syn

jest alergikiem i w wyznaczonym przez klinikę w K. terminie zabiegu okulistycznego może nie nadawać się do operacji ze względu na napad kataru i kaszlu. W poradni alergologicznej jest leczony od sześciu lat, a ostatnio wizyty są rzadkie z powodu cen leków. Skarżący podniósł nadto, iż jego sytuacja zdrowotna także uległa pogorszeniu, posiada orzeczony umiarkowany stopień niepełnosprawności i nie stać go na systematyczne prywatne zabiegi rehabilitacyjne, stąd z prywatnych masażu korzysta jedynie dwa razy w roku. Stwierdził również, iż nigdy nie uchylał się od płacenia alimentów, przez cały czas była prowadzona egzekucja z jego renty, a zobowiązane było przez niego regulowane w niepełnej kwocie, gdyż sąd zasądził alimenty przekraczające jego możliwości finansowe. Podsumowując wnioskodawca podniósł, iż w jego przypadku zachodzą szczególne okoliczności związane z trudną sytuacją materialną i rodzinną uzasadniające umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja jest nieuzasadniona.

Przedmiot sporu w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy istnieją podstawy do umorzenia należności wnioskodawcy wobec funduszu alimentacyjnego.

Sąd Apelacyjny w całości podziela poczynione przez sąd I instancji ustalenia faktyczne oraz przedstawioną przez ten sąd interpretację podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy właściwie ocenił sytuację zdrowotną i rodzinną wnioskodawcy, trafnie wskazał podstawę prawną rozstrzygnięcia, a przy jej interpretacji przytoczył właściwą argumentację prawną.

Zgodnie z treścią art. 68 ust.1 powołanej wyżej ustawy o świadczeniach rodzinnych w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu. Podkreślenia wymaga przy tym okoliczność, iż szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego umożliwiające umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego w rozumieniu art. 68 ust. 1 ww. ustawy to sytuacje nadzwyczajne powstałe w wyniku wypadku losowego, niezależne od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulega takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektyw poprawy i zmiany tej sytuacji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2008r., II UK 359/07, OSNP 2010/1-2/18). Regułą jest bowiem egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2006r., II UK 77/06, OSNP 2007/21-22/326).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie nie występuje „szczególnie uzasadniony przypadek”, o którym mowa w cytowanym wyżej przepisie. Wnioskodawca nie wykazał, że ze względu na stan zdrowia oraz sytuację rodzinną nie jest w stanie uregulować zaległości wobec funduszu alimentacyjnego. Jest wprawdzie osobą niepełnosprawną, co w istotnym stopniu ogranicza jego możliwości zarobkowe, jednakże po pierwsze pobiera z tego tytułu świadczenie rentowe oraz zasiłek pielęgnacyjny, a ponadto niepełnosprawność istnieje u niego od dzieciństwa, co świadczy o tym, że stan zdrowia wnioskodawcy nie uległ znacznemu pogorszeniu w okresie następującym po zasądzeniu od niego świadczeń alimentacyjnych. Akcentowana w apelacji okoliczność, iż zasiłek pielęgnacyjny nie podlega opodatkowaniu i jest świadczeniem celowym przyznawanym niezależnie od sytuacji materialnej rodziny nie ma przesądzającego znaczenia. Świadczenie wypłacane przez instytucje pomocowe niezależnie od swego charakteru niewątpliwie stanowi pewne przysporzenie majątkowe wpływające na sytuację materialną wnioskodawcy i jego bliskich. Przytoczone przez wnioskodawcę względy rodzinne również nie uzasadniają umorzenia należności funduszu alimentacyjnego. Sytuacja rodzinna zobowiązanego nie odbiega znacząco na niekorzyść od sytuacji osób zobowiązanych względem ww. funduszu. Żona wnioskodawcy nie jest osobą niezdolną do podjęcia zatrudnienia ze względów zdrowotnych, natomiast syn nie cierpi na jakies poważne, czy też przewlekłe schorzenie, które nie podlegałoby leczeniu ze środków publicznych finansowanych z ubezpieczenia zdrowotnego. Wypada również odnotować, iż w kosztach utrzymania

zajmowanego przez zobowiązanego mieszkania partycypuje zamieszkująca z nim teściowa, która posiada własne stałe źródło dochodu. Wnioskodawca nie musi zatem samodzielnie pokrywać wszystkich kosztów eksploatacji mieszkania, co niewątpliwie korzystnie rzutuje na jego sytuację materialną. Nieuprawnione jest także podważanie w apelacji wysokości zasądzonych alimentów, która zdaniem skarżącego przekraczała jego możliwości płatnicze. Wysokość zasądzonej sądowo należności alimentacyjnej mogła być przez niego kwestionowana w drodze środka odwoławczego wywiedzionego od orzeczenia sądowego, na mocy którego zasądzono alimenty na jego małoletnie dzieci, czy też w trybie powództwa o obniżenie wysokości należności alimentacyjnych. W postępowaniu dotyczącym umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego kwestionowanie prawomocnych orzeczeń sądowych rozstrzygających kwestie wysokości zobowiązania alimentacyjnego nie jest dopuszczalne.

Konkludując Sąd Apelacyjny uznał, że sytuacja rodzinna i zdrowotna wnioskodawcy nie stanowi szczególnie uzasadnionego przypadku o charakterze nadzwyczajnym, powstałego z przyczyn od niego niezależnych. Przesłanki określone w art. 68 powołanej wyżej ustawy o świadczeniach rodzinnych nie zostały zatem spełnione.

Podniesione w apelacji zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Sąd I instancji, dokonując prawidłowych ustaleń faktycznych, należycie wyjaśnił wszystkie okoliczności niezbędne do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Wbrew zarzutom apelacji, uzasadnienie zaskarżonego wyroku czyni zadość wymogom określonym w art.328 § 2 kpc dotyczącym zarówno podstawy faktycznej, jak i podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Nieuzasadniony jest także zarzut naruszenia prawa materialnego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, sąd I instancji dokonał właściwej interpretacji przepisu art.68 ww. ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, na podstawie art.385 kpc orzeczono, jak w sentencji.